

Nemcem narodne pravice ne krhajo Slovincem pa jednake privoščijo, te 'aj bi govornik pritrnil. Praktično vsem ustreči bi se dalo, ako bi se na gimnaziji uvedli paralelni razredi za Slovence, ali pa realka spremenila v čisto nemški gimnazij. Pravica pa mora obveljati, sicer ne bo miru med narodi v Avstriji! To je tudi naše prepričanje: pravica mora biti, krivica prenehati. G. Janez Girstmayer je pa precej drugega prepričanja nego g. baron Rast. Rekel je: „tukaj se ima najprvle na Maribor ozirati, ki je nemško mesto.“ (To popolnem ni res, mariborska gimnazija ni samo za mesto Maribor, slovenskih dijakov je zmiraj več, kakor nemških.) Na dalje trčimo na gimnazijskega ravnatelja in štajerskega Nemca iz Premstetten g. Gutscherja. Ta gospod je razlagal, da Slovincem bodi prek dosta, ker se slovenskim dijakom slovenska slovnica prednaša slovenski, kder tudi res največ odlik dobivajo. (No, vidite gospod ravnatelj, kako sami sebe v obraz bijete! Kajti, če se dijaki pri slovenskem podučnem jeziku tako uspešno učijo, je logična posledica edino le, da bi tudi v drugih predmetih izvrstneje in uspešniše napredovali, ako bi se jim v jasnej slovenščini razlagalo — in ker v drugih predmetih ne napredujejo jednako dobro, kriv je temu učni jezik nemški.) Ravnatelj g. Gutscher pravi, da se v drugih predmetih ne more slovenski prednašati, ker slovenščina ni dovolj razvita in porabna za učni jezik (Se vé za takšne profesorje, kakor je g. Gutscher in jegovih 9 nemških pajdašev, ki trohice slovenski ne znajo, tudi je smešno in drzno o nečem soditi, česar kdo niti ne pozna; kaj bo slepec o barvah govoril, kakšne so?). Dalje toži, da ni slovenskih profesorjev (No, zakaj pa so nam jih iz Slovenskega iztirali med Nemce in Hrvate in nastavili skoro samih Tirolcev in Vorarlberžanov?) tudi ni potrebnih slovenskih knjig (Jalov izgovor: za šole, kakoršnih še ni, se ne spisujejo učne knjige; vlada naj reče v leta dnevih bo učni jezik slovenski in knjig ne bo zmanjkalo; Slovinci tukaj še niti v takih zadregah nismo, kakor so bili ob svojem času Magjari itd.; vlada jemlje od Slovincem jednako kakor od Nemcev vsako leto vojakov in davkov, ona je dolžna poskrbeti za učila na državnih gimnazijah.) G. Gutscher je tudi zoper paralelne slovenske razrede, ker bi sloga med nemškimi in slovenskimi dijaki se razbila (Nam pa se zdi verjetniše, da bi potem Nемец g. Gutscher ravnateljstvo zgubil.) Naposled zagovarjal je g. Gutscher tukajšnjo učiteljšče rekoč, da je ondi vse v redu zastran slovenščine, česar mu nihče ne veruje, kdor razmere pozna. Edino resnično in opravičeno se nam še zdi to, kar je izmed nasprotnikov omenil župan g. dr. Reiser rekoč, „da se ima na želje Mariborčanov vendar ozirati, ker mesto je uže mnogo žrtvovalo za gimnazijo“. To hočemo priznati, a ravno zavoljo tega želimo, da se razmere na gimnaziji tako preuredijo, da bodo obema narodoma prav, nemškemu in sloven-

skemu. Ob konci seje je dr. Duchatsch djal, da Slovinci še le 16 let sem slovenski pišemo, kar svedoči debelo njegovo nevednost. Sveto pismo bilo je veliko 100 let prej na slovenski jezik preloženo, kakor v nemški, tudi novoslovenščina se piše sedaj uže več, kakor 300 let. Da smo menje napredovali, to so nemile razmere zakrivile, kar nas pa tem bolje spodbuja, da hitrej ko mogoče proderemo do od svitlega cesarja nam zagotovljenih pravie in torej odločno protestujemo zoper dr. Duchatschevo očitjanje, s katerim je izustil, da so terjatve Slovincem krivične! Mestni zastopniki so pritrtili dr. Duchatschu, kar pa Slovincem nikakor ne plaši. Enkrat bodemo ker moramo pro-dreti, ako hočemo kot izobražen narod sred izobražene Evrope živeti.

Iz Središča. (Nesreča na železnici.) Tovorni vlak je povozil due 7. t. m. blizu Središkega kolodvora z dogami naložen voz Središčana U. ker je ta na prelazu čez železnico obtičal; voz-niki so si sicer prizadevali, odstraniti voz raz železniškega tira, pa vse prizadevanje je bilo zastoj, ker je bil čas prekratek se kakih drugih pripomočkov poslužiti, in vlaku narediti prostora, Vlak pridrdra, prevrne voz, doge razpodi na vse strani, voz pa strašansko zdrobi; enega konja hlapec v naglici izpreže, ali drugega ni bilo več časa; k sreči, da ni imel močne vprege; konj se ustraši, raztrga vprego in se reši gotove smrti.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Zadnji čas so nemški liberalci po svojih novinah hudo razsajali zoper ministra Taaffeja. Ko bi narodno-konservativni listi le 10. del tega se upali pod Auerspergom, konfiscirani bili bi zaporedom vsi. Liberalci hočejo Taaffeja podreti, državni zbor razpustiti in voliti pod Stremajerjem. Bo težko kaj iz tega. Taaffe stoji trdno v cesarjevem zaupanju, a Stremajer se spravlja v Krapinske toplice in dr. Pražak prevzame njegovo ministerstvo. Bog daj, da se tako Stremajerja znebimo za vselej! — V državnem zboru vrši se podrobna razprava o proračunu za l. 1880; več kakor 200 poslancev hoče govoriti; proti dr. Vošnjaku oroža se tudi mariborski poslanec dr. Duchatsch ter je uže 1 polo dolgi in široki pisani govor nosil po Mariboru kazat svojim prijateljem. Bodemo videli, kako bo kaj kresnol. Do sedaj še nihče v državnem zboru ne vé, ali ima debeli ali tenki glas. — Znani Forregger zahteva od ministrov, naj bi ti strogo pazili, da kde kakšen jezuit ne pribeži iz Francoskega v Avstrijo; to je pravo freimaurersko svobodoljubje. — Slovenski poslanec vitez plem. Schneid izbran je v centralno komisijo za uravnavo zemljiščne davka; baron Schwegel, slovenskih staršev sin iz Kranjskega, je tako močno trobil v liberalno ustavaški rog, da je drzno glasoval zoper ministra Taaffeja; to je bilo temu preveč in je naglega gospoda iz državne službe

djal na 1 leto. Liberalci pa imajo Schwegelna sedaj za „ustavovernega marternika“. Naj ga imajo! — Škofu Rudigierju lineškemu vzeli so liberalci 2 grajščini, a sedanja večina v državnem zboru hoče krivico popraviti. — Iz Trsta so iztirali nekega pesnika Cavalottija, ker je iz Italije došel k nam rogovilit. — Slovito kobilstvo v Lipici na Krasu obhaja 300letnico svojega obstanka, ker je bilo l. 1580 po nadvojvodi Karolu IV. utemeljeno. — Magjari iščejo denarjev, da bi mesto Szegedin zopet pozidali. V Zagreb je magjarsko ministerstvo poslalo juda Davida kot najvišjega finančnega uradnika. Ta jud je naenkrat iz finančnega poslojja hrvatski grb strgati dal in navesti magjarski. To je Hrvate močno razburilo.

Vnanje države. Sv. oče Leon XIII. so pohvalili belgijske in francoske škofe, ker se tako pogumno upirajo krivičnim napadom freimaurerske vlade. — Angleški minister in jud Beakonsfield je odstopil, kraljica je vsled nepričakovane zmage Gladstonove stranke prisiljena tega moža ali njegove prijatelje pozvati na ministerske stole. Največ veselja napravil je ta prevrat pri Srbih in Bolgarjih, ki pošiljajo Gladstonu živabnih čestitek. Turški sultan se uže boji Bolgarov in Srbov, ki se nameravajo zvezati. Srbi imajo do vojske zoper sultana dober uzrok, ker so Arnauti zopet vdrlji v Srbijo in grdo razbijali. — Gladstone hoče baje Avstriji vzeti Bosno in Hercegovino. — Ruski general Skobeljev je se podal na boj zoper Turkomene. — Portugalsci in Kitajci so se sprli zarad otoka Makaó. — Prasko-nemški „kulturoborci“ so toliko odnehali, da mešnikom ni treba več pri rezervi pod puško!

Za poduk in kratek čas.

Slovani ob nemškej meji.

II. Kde smo Slovani nekđaj bili doma? V Aziji! Iz tega dela sveta naljudil je se zemeljski okrog. Toda po katerih potih in kedaj smo po Evropi se naselili, to je zavito v trdo temo preteklih dnij. Malo gotovega moremo o tej reči sedaj reči. Vendar toliko smemo uže trditi, da so pred nami hodili germanski ali nemški rodovi in pred temi Keltje. Od pamtiveka so Nemcem izhodni sosedji — Slovani, od njih in od nemškutarjev imenovani „Winden, Windische“ ali „bindišarji“. Brez velikega ugovarjanja priznavajo učenjaki, da je slovanstvu od nekđaj jedro in mozeg nabajal se ondi, kder je se rodila sčasoma največja, najsilnejša slovanska država — trisvetna Rusija. Pradomovina v Evropo došlim Slovanom bila je dežela ob Baldajskem gorovji s širnim svetom med rekama Volgo in Vislo. Teh pokrajin Slovan nikdar ni zgubil, nikdar izpraznil, vselej hlabro branil. Mimo ali skoz slovanske te zemlje hrumeči narodi: Huni, Goti, Longobardi, Avari, Tartari so zaporedom preminoli. Od teh pouzročene nesreče med inimi

Slovani so pa močne izselitve iz pradomovine popravljale. Take izselitve naznanja nam zgodovina iz onega časa, ko so začeli pisati 500 in dalje let po Kristusovem rojstvu. Ob istem času so prodrlji slovanski rodovje do Labe. To so bili večjidel sami Obodričanje, Velejčanje, Srbi, Čehi. Takrat je na primer stari Čeh prišedši s svojim narodom na grič, kder blizu Laba v Veltavo teče, in ozrevši se po okolici djal: dežela je lepa, tukaj ostanemo, ter je seboj prinesene podobe slovanskih bogov na tla postavil. Druga izselitva drla je proti jugu. Ta roj izselnikov je starim piscem prvič znan po imenu: Sloveni, Slovenci. Zaseli so najprvle de-nešnje Besarabijo, sedanjo Bukovino, Rumunijo, Erdelsko. To je pa avarskega kana Bajana hudo razsrdilo. Mahne torej pri Belgradu črez Dunav, hiti kraj reke blizu do ustja, kder jo zopet prekorači, da Slovence od zaja zgrabi. Toda slavni Dobreta, slovenski vojskovodja, se mu opazno izogiblje tako, da se mora Bajan naposled brezuspešno na ogerske planjave ob Tisi umakniti. Ta nepovoljna skušnja ga nakloni k zvijači. Ponudi Slovencem prijateljsko roko, napravi ž njimi zvezo in pomnoži tako hipoma svoje bojne trume. Slovenci so mu sprva zavezniki, in vojaki, naposled tlačani in robovje. S pomočjo Slovencev je poplaval potem balkanski polutok in skoro vso srednjo Evropo. Dvakrat je napal Carigrad, l. 593. je Bavare potolkel, da je komaj 2000 mož všlo, leta 596 razsajal je po Turinskem gozdu in tiščal Nemce nazaj, ker so mu tudi severni Slovani pomagali, l. 597 vzel je Solun ob Egejskem morji. V teh letih so Slovenci svoja selišča porinoli ob Dravi, Muri, Dunavu globoko v sedaj nemške dežele; praded longobardskega zgodovinpiscea Warnefrieda bežeč iz jetništva avarskega srečaval je tijan do Furlanskega same Slovence. Toda dobro se tem ni godilo. Avarski jarem bil je strahovit. Celó ženske morale so Avarom hoditi v boj. Grški zgodovinarji poročajo, da je po bitki na morji pred Carigradom l. 626. plavalo na vodi vse polno v boji usmrtenih Slovenk. Ubogi Slovenec je moral delati in se vojskovati za divjega Avara. To je naposled Slovence razjarilo. Pogumni Samo zbere Slovence, strahovito klanje se prične, Avari so premagani in Samo proglašen prvi slovanski kralj. Skoro vse dežele sedanje avstrijske pokoravale so se temu junaku. Tudi severni Slovani ob Labi so mu zavezniki. Kako mogočna da je bila ta slovanska država, pokazalo je se v boji z Dagobertom, frankovskim kraljem. Ta je hotel mlado slovansko kraljestvo vsakako potlačiti. Znamenito je, kako je svaje iskal. Poslal je namreč v Slovence preoblečenega poslanika terjat, naj Samo da zadoštenja za to, da je bilo nekaj frankovskih trgovcev na Slovenskem ubitih. Samo ga zavrne rekoč: da so tudi Franki mnogo krivic učinili Slovencem in so torej jednako dolžni zadostovati. Poslanik reče ošabno: takšno pogajanje med Franki in Slovenci ni mogoče, kajti Dagobert in Samo nista si vrst-